תרבות

יוצאת לאור

גם בין הלילות הלבנים שמשקיעים סטודנטים לאמנות בפרויקט הגמר שלהם, הם לא מעזים לחלום על מעבר מידי אל הגלריות שבחוץ ● התערוכה "אינלוזיוס" של ליטל נידם, שהתחילה כפרויקט גמר בבית-הספר "מנשר" ומתנוססת היום בגאון על קירות בית האמנים בירושלים - מוכיחה אחרת ● פריצת דרך

נעמה לוי

איך אמן נולד? ההתחלה מזכירה שיר מוכר, אך השאלה היא למעשה ספק פילוסופית ספק ביולוגית, ונתונה לפרשנויות ולוויכוחים. את התוכנית "אמן נולד" עדיין לא הפיקו, אך המציאות התרבותית היא אולי התוכנית שאליה משתוקק יותר מכול סטודנט ממוצע לאמנות, ומעטים הם המצליחים לממשה. תערוכת הצילומים "אינלוזיוס" של ליטל נידם (28), בוגרת טרייה של המחלקה לצילום בבית-הספר לאמנות "מנשר" בתל-אביב, היא עדות מעוררת השראה לתחילת התממשותו של אותו חלום אידאלי שרבים אחרים נכשלים בו. פרויקט הגמר שלה הצליח לפרוץ את גבולות בית-הספר, והגיע לגלריות שונות ברחבי הארץ, שפתחו את הדלת בפני האמנית הצעירה.

אחרי גלריית "קונטמפררי בי גולקונדה" בתל-אביב, ותל חי המרוחקת, נתלו בסוף החודש שעבר צילומיה כתערוכת יחיד בבית האמנים בירושלים, הפנתיאון המקודש ליוצרים ולאמנים מוערכים וגילוי נאות: גם לריצ'רד גיר היה הכבוד להציג שם תערוכת צילומים טיבטיים משלו). "הדלתות לאמנים בארץ לא נפתחות בקלות", מעידה נידם. "נורא קשה להיכנס לשיח האמנותי הציבורי וצריך להשקיע המון זמן ומינגלינג. הבנתי שתחושת האמון היא בעיקר שלך מול עצמך".

המשחק מתחיל

התערוכה "אינלוזיוס", שפירוש שמה הוא "כניסה לעולם המשחק", מציגה תהליך ארוך ומרתק שעברה נידם לכל אורך השנה הרביעית ללימודיה בתיעוד המשחק עם האור. "עם הקשר בין אמנות למתמטיקה ומדעים אפשר לעשות קסמים", היא אומרת. "עבודה עם חומרים שקופים היא תהליך מרתק בעיניי: לבדוק איך האור מגיב ויוצר חומריות מאנטי חומה, כחלק מהעבודה שלי עם הכלים הבסיסיים של צילום, כמו אור ושקופית".

התערוכה כוללת שלושה צילומים עצומים בגודלם בצבעי שחור-לבן, המציגים דימויים מופשטים שכל אחד יכול לפרש כיד הדמיון הטובה עליו, לצד סדרה של ארבעה צילומים קטנים בצבע וסרט וידאו המתאר את תהליך העבודה של היצירות. כל הצילומים נוצרו מהקרנות של אור על קיר דרך חומרים שקופים. "הצילומים משקפים שילוב של אור ומשחק", היא מתארת, "דבר שגיליתי בעצמי ולא תכננתי קודם, דרך חקירה של השכבות בצילום, פירוק התאורה ומשחק איתה כדי להשפיע על הצילום".

אחת ממטרות התערוכה היא שילוב הצופה ביצירה ובתהליך שהוביל אליה, תוך כדי תהייה מה מצולם בה, אשר מאפשרת מעבר לעולם קוסמי, אחר מזה שהתרגלנו לראות ביומיום.

"עולם האמנות רווי דימויים מוכרים ונושאי משמעות שיש בהם כל-כך הרבה רבדים חברתיים ופוליטיים", אומרת נידם, "אני מתעניינת בשאלות שיכולות לגרום לצופה לפתוח את הראש, לשחק עם מה שאנחנו רגילים לראות ולהסתכל על הדברים בצורה שונה".

מה למדת מתהליך צילום התמונות לתערוכה?

"שהתהליך עצמו חשוב. במהלכו הבנתי שהעקשנות חשובה גם כן והיא יכולה לדרבן רק במידה ויש את התשוקה האישית לעשייה. הקסם שגיליתי, כביכול, הוא מה שהניע אותי להמשיך לחקור, ורק בשלבים מתקדמים גיליתי שהעבודה גם טעונה ברבדים מהשיח הצילומי ופיתחתי רעיון קונספטואלי".

כמו סטודנט לכלכלה

העיסוק של נידם באמנות החל כבר בהיותה בת 12, אז החלה לעסוק ברישום. "תמיד אהבתי להעתיק דברים ולבדוק פרופורציות, להגדיל ולהקטין", היא מספרת. "לצילום נחשפתי בתיכון. הייתי במגמת אמנות והחלק המקצועי והמעשי בה היה צילום. היה לנו חדר חושך במעבדה ואהבתי את האופצייה להביא את נקודת המבט שלי לתוך היצירה, שהעין שלי אחראית לקומפוזיציה".

מה פירוש הדבר להיות סטודנט לאמנות בישראל?

"סטודנט לאמנות הוא כמו סטודנט לכל דבר ולא שונה מסטודנט לכלכלה. עם זאת, הוא לא מוערך על-ידי ציונים מספריים, אלא בביקורת מחמירה שנשארת איתו ומשפיעה עליו ועל דרך החשיבה והיצירה".

את רואה את עצמך ממשיכה בתחום?

"אני בשאיפה ליצירה שקשורה לאמנות קודם כול. בינתיים, כדי להצליח להתקיים וליצור תוך כדי, אני משתלבת גם בעולם הצילום המקצועי".

מהו הטיפ הטוב ביותר לצלם מתחיל?

"קודם כול להצטרף לאינסטגרם - זה מקום טוב לחוות את התגובות על מה שאתה רואה. זה יכול לתת מושג מה מעניין אחרים מהארץ ומכל העולם לראות. הפלאפון, בכלל - משמח ומעציב לומר - הוא המצלמה העיקרית של כל אחד, כאופצייה נגישה כל-כך שניתן לתפוס איתה כל רגע בלי צורך לכוון עדשה לפני. עם מצלמות דיגיטליות כיף לשחק עם עדשות טובות, בגלל שיש להן משמעות גדולה לאיכות התמונה ולאופציות שניתן להגיע אליהן". ●

22.3, 11:30, בית האמנים, שמואל הנגיד 12, שיח בהשתתפות האמנית ליטל נידם. התערוכה תינעל ב-20.4.